

Indkomne bemærkninger til Aabenraa Kommunes Natura2000 handleplan 2010-2015 vedrørende Natura 2000 område nr. 97 Frøslev Mose

Nedenstående skema indeholder resumé af indkomne ideer og bemærkninger fra offentlighedsperioden 6. juni til 10. august 2012. Endvidere er kommunens bemærkninger hertil anført samt konsekvenser for planforslaget.

Afsender	Bemærkninger
Museum Sønderjylland	<p>Eftersom Natura2000 planerne er af generel karakter, kan museet ikke foretage en konkret risikovurdering. Der vil formentlig være risiko for at støde på fortidsminder i forbindelse med anlægsarbejder. Museet anbefaler derfor, at der fremsendes konkrete forespørgsler til Museum Sønderjylland i projektfasen.</p> <p>Forvaltningens bemærkninger Kommunen har en fast procedure om forespørgsel hos Museum Sønderjylland i forbindelse med projekter hvor der graves i jorden. Dette vil også ske ved gennemførelse af projekter i medfør af Natura2000 planerne.</p> <p>Teknik og Miljø indstiller at bemærkningen tages til efterretning, men ikke fører til ændringer i Natura2000 handleplanen.</p>
Vejle-Fredericia landboforening, Landwirtschaftlich er Hauptverein für Nord-schleswig, Landbrugsrådgivning Syd, Jysk Landbrug,	<ol style="list-style-type: none"> 1. Foreningerne vurderer, at handleplanen indebærer følgende tiltag på privatejede arealer: Græsning eller høslet på ca. 3 ha og udvidelse af surt overdrev med 3 ha. Handleplanen har ikke nogen faglig stillingtagen til hvor stort et areal, der faktisk vurderes at være nødvendigt for at opfylde målsætningen. Foreningerne er bekymret for dels om der er tilstrækkeligt faglig sammenhæng mellem opnåelse af "gunstige bevaringsstatus" og indsatsen, dels om der ligger tilstrækkeligt og opdateret registreringer bag planerne. 2. Hvis lys åbne naturtyper skal ryddes for træer og buske, er det vigtigt, at der er en sammenhæng mellem tilskud til rydning og tilskud til den efterfølgende pleje. Der er lagt op til, at der med tilskuddet til rydning følger en forpligtelse til at holde arealet ryddet efterfølgende. Tilskuddet bør derfor også omfatte den udgift, der er til at holde opvæksten nede. De frivillige aftaler vil ikke i sin nuværende form kunne sikre en "hensigtsmæssig drift", da tilskuddet til afgræsning/slæt og sen udbinding mv. ikke dækker de reelle udgifter. Eftersom tilskudsmuligheden ligner de nuværende MVJ-aftaler, kan det ikke forventes, at lodsejerne vil finde dem økonomisk attraktive og praktisk anvendelige. Lodsejerne frygter risiko for krav om tilbagebetaling af enkeltbetalingstilskud, hvis de tilhørende meget omfattende regelsæt overtrædes, eller de naturgivne forhold ikke giver mulighed for at leve op til kravene til udbetaling af tilskud mv. Der bør tages stilling til, hvad der evt. skal ske med arealer, hvor landmanden ønsker at trække sig ud af den frivillige ordning, f.eks. efter 5 år. Der skal gives tilstrækkelig økonomisk kompensation ved indgåelse af frivillige aftaler, så der tages højde for, at arealer i Natura2000 områder ved omlægning til ekstensiv drift formodentligt aldrig vil kunne tilbagelægges til intensiv drift. Kommunen ikke vil have mulighed for at give tilladelse til genopdyrkning, fordi det vil skade den fremgang i Natura2000 området,

<p>Sønderjysk Landboforening, Sydvestjysk Landboforening, Landbo-Syd, Kolding Herreds Landbrugsforening</p>	<p>der er sket i aftaleperioden.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Det er nødvendigt at foretage en teknisk konsekvensberegning på ændringer af hydrologiens betydning for den omkringliggende landbrugsjord. Hvis mulighed for afvanding af dyrkningsfladen forringes, vil det påvirke muligheden for fortsat drift af arealerne, hvilket bør kompenseres økonomisk. 4. Det bør sikres at der ikke opstår konflikt mellem ønsket om mere våde arealer og afgræsning, da det i praksis er uhensigtsmæssigt i forhold til dyrevelfærd. 5. Hvis der skal ske sammenkædning af naturarealer af hensyn til natur og fugle, bør det primært ske på i forvejen ekstensive arealer. Det er vigtigt at sikre, at der opnås mest mulig "natur" for pengene. 6. I nogle af de statslige Naturplaner var randzoner foreslået som virkemiddel til beskyttelse af naturtyperne 3140 og 3150 (Kalkrige / næringsrige søer). Randzoner er brugt af nogle kommuner som forsigtighedsmarginen i miljøgodkendelserne, og ikke kun af hensyn til disse vandhuller, men især for at undgå påvirkning af skovnaturtyper fra markdriften. Bræmmer på 10 m op til skoven hvor der ikke må tilføres gødning/jordbearbejdes/sprøjtes osv. ligner til forveksling bræmmekravene i lov om Randzoner. Bræmmerne i lov om randzoner gennemføres med kompensation for udtagning af det dyrkede areal. Bræmmer, der udlægges op ad et skovbryn udgør både en udgift til pleje/vedligeholdelse og et indtægtstab, samt en risiko for at miste enkeltbetalingsstøtten, ved at arealet gror til. Det skal hertil nævnes, at mange af de bræmmer, der indtil nu er blevet forlangt af hensyn til Natura2000, gælder arealer, der ligger udenfor Natura2000 udpegningen, og derfor ikke er omfattet af de samme regler om at sikre enkeltbetalingen, hvis de gror til mv. som arealer indenfor Natura2000. Vi kan konstatere, at randzoner omkring naturområder ikke fremgår af handleplanen. Vi må formode, at det betyder, at det ikke er et virkemiddel, som tænkes taget i anvendelse i denne planperiode. 7. Tilsvarende kan vi konstatere, at den formulering, der fremgik af de statslige Naturplaner omkring "øvrige tilførsel af næringsstoffer reduceres – herunder fra dræntilløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring", ikke er nævnt i kommunens handleplan for Natura2000 området, og vi går derfor ud fra, at området helt og holdent reguleres i kraft af den øvrige lovgivning, der regulerer dræning, udledning af spildevand, gødningstilførsel mv. 8. Vi tillader os at genfremsætte synspunktet om, at det virker ude af proportioner, at naturtyperne "9130 Bøgeskov på muldbund" og "91E0 Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld" skulle være følsomme overfor ammoniakpåvirkning i en grad, så det er nødvendigt at afskære muligheden for landbrug i nærheden til at udvikle sig og tilpasse produktionen, evt. med en medfølgende reduktion af ammoniakfordampningen i forhold til den eksisterende produktion. De økologiske forhold i en bøgeskov på muldbund er karakteriseret ved en god omsætning og god forsyning med næringsstoffer. De økologiske forhold kan ændres af skovdriften, oprodning af jordbunden i forbindelse med stormfald, træk og udtørring af jorden, der opstår som følge af ændrede læ-forhold, ændrede dræningsforhold, lysforhold osv.. Disse faktorer er langt mere betydende for skovens og plantesamfundenes udvikling end en mindre ændring af N-tilførslen fra luften. På den baggrund bør naturtyperne "9130 Bøgeskov på muldbund" og "91E0 Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld" fjernes fra listen over ammoniakfølsomme Natura2000-områder. 9. Der, hvor der er et helt akut behov for at reducere ammoniakbelastningen, fordi naturtypen er ekstremt sårbar overfor luftbåren påvirkning med ammoniak, er kommunen forpligtet til at gribe ind jf. Naturbeskyttelseslovens §19 d-f. Hvis produktionen virkelig er til skade, bør kommunen tilbyde den pågældende landmand fuld erstatning for at lukke sin produktion, så han kan komme videre med sit liv, i stedet for at vente på, at han med tiden afvikler produktionen. Hvis ikke der findes en løsning, kan landmanden være nødt til at fortsætte sin produktion de næste 30 år, fordi det ikke er en mulighed at lukke et anlæg, der ikke er afskrevet.
---	--

	<p>Forvaltningens bemærkninger</p> <p>Ad. 1 Kommunens handleplan er udarbejdet ud fra statens udmeldte nødvendige indsats. Kommunen har i planen indmeldt de nævnte arealer til rydning, græsning/slæt, hydrologi, udvidelse af natur samt etablering af vandhuller ud fra statens udmelding samt viden om arealernes biologiske tilstand og potentiale, beliggenhed, sammenhæng m. m. Arealerne skal ses som "brutto arealer", hvor der generelt er ønske om tiltag for at opnå gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Baggrunden for de ganske betydelige ha arealer er bl. a., at kommunen ikke må pege på specifikke arealer, samt et ønske om mulighed for, at mange lodsejere indgår frivillige aftaler.</p> <p>Ad. 2 Kommunen har ikke indflydelse på statens tildeling af tilskud.</p> <p>Ad. 3 Der foretages altid en konsekvensvurdering ved hydrologiprojekter og lodsejere kompenseres i nødvendigt omfang.</p> <p>Ad. 4 Kommunen er opmærksom på, at engarealer kan være så våde/fugtige, at græssende dyr kan blive syge. Det kan derfor være nødvendigt at afgøre, om et projekt skal indebære vandstandshævning eller græsning. I nogle tilfælde kan begge tiltag dog gennemføres.</p> <p>Ad. 5 Kommunen vil hvor det er naturmæssigt fornuftigt og teknisk muligt tilstræbe, at ny natur etableres på i forvejen ekstensive arealer.</p> <p>Ad. 6 Kommunen forventer i første handleplanperiode (2010-2015) ikke at arbejde for udlæg af randzoner/bræmmer.</p> <p>Ad. 7 Kommunen forventer i første handleplanperiode (2010-2015) ikke at arbejde direkte for reduceret næringsstofftilførsel.</p> <p>Ad. 8 Kommunen antager, at der henvises til Naturstyrelsens ammoniakmanual vedrørende naturtypers tålegrænser. Kommunen har ingen indflydelse derpå.</p> <p>Ad. 9 Se Ad. 2. Kommunen har som udgangspunkt ikke økonomi til at opkøbe landbrugsejendomme i f. m. naturplanerne.</p> <p>Teknik og Miljø indstiller at bemærkningerne tages til efterretning, men ikke fører til ændringer i Natura2000 handleplanen.</p>
Naturstyrelsen	<p>Aabenraa Kommune har sendt forslag til Natura 2000-handleplan for område nr. 97, Frøslev Mose i høring med høringsfrist den 10. august 2012. I medfør af miljømålslovens § 46 e kan miljøministeren til varetagelse af statslige interesser eller opfyldelse af internationale forpligtelser fremsætte indsigelse mod et forslag til handleplan inden udløbet af høringsfristen. Miljøministeren har delegeret indsigelseskompetencen til Naturstyrelsen. Naturstyrelsen gør ikke indsigelse mod de kommunale dele af forslag til Natura 2000-handleplan nr. 97, Frøslev Mose, men har følgende bemærkning: Naturstyrelsen forventer, at den fordeling af Natura 2000-planens krævede indsats, som fremgår af bilag 2, er aftalt med styrelsens lokale arealenhed, der er ansvarlig for udarbejdelse af drifts- og plejeplanen for det statsejede areal.</p>

	<p>Forvaltningens bemærkninger Kommunen kan bekræfte, at fordelingen er aftalt med Naturstyrelsen Sønderjylland.</p> <p>Teknik og Miljø indstiller at bemærkningen tages til efterretning, men ikke fører til ændringer i Natura2000 handleplanen.</p>
Friluftsrådet Sønderjylland	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iflg. planen skal der sikres velegnede levesteder for stor trane, engsnarre, hedehøg, rørhøg, tinksmed, mosehornugle og rødrygget tornskade. Der er ikke i forslaget nogen beskrivelse af problemer for disse arter og ingen dokumentation af problemer. Det er derfor ikke mulig at tage stilling til løsningsmuligheder. 2. Friluftsrådet finder, at det er u hensigtsmæssig at regulere færdslen i et område hvis der ikke foreligger klar dokumentation for at aktiviteter udgør et problem. Adgangsregulering bør kun anvendes når det er uomtvisteligt at en konkret aktivitet hindrer en gunstig bevaringsstatus for en konkret, truet biotop og da kun i en så kort periode som mulig, fx yngletider. Oftest kan problemerne løses ved oplysning og skiltning om fugle- og dyreliv og om hensigtsmæssig opførsel i naturen. Friluftsrådet opfordrer til, at fuglenes levesteder beskyttes gennem planlægning af adgang (fx stiplanlægning) og information og ikke i generelle forbud. 3. Græssende dyr som naturpleje; Friluftsrådet foreslår at der ved indhegning af området til afgræsning etableres låger eller kvæggriste i indhegningen samt stisystemer i eller omkring indhegningen, og at der samtidig bliver lavet information om tiltaget. Dette vil sikre publikum adgang til en god naturoplevelse, og det vil øge forståelsen for natur og naturpleje. <p>Forvaltningens bemærkninger Ad. 1 Kommunens handleplan er primært udarbejdet ud fra statens udmeldte nødvendige indsatser for at sikre naturtyper og arter.</p> <p>Ad. 2 og 3 Kommunen vil – hvor det er muligt – søge at tilgodese rekreative interesser i f. m. beskyttelse af sårbare arter.</p> <p>Teknik og Miljø indstiller at bemærkningen tages til efterretning, men ikke fører til ændringer i Natura2000 handleplanen.</p>
Danmarks Jægerforbund	<ol style="list-style-type: none"> 1. JKF-Aabenraa finder at Natura 2000 handleplanen vil kunne medføre en større biodiversitet, hvilket på langt sigt vil gavne jagtmulighederne i Danmark. Derudover kan Natura handleplanen f.eks. også medføre udvidede muligheder for regulering af ræv, mink osv., hvilket også vil tilgodese de jagtbare arter. DJ's natursyn, matcher fint med dette. Rydning af træer vil ændre et naturområde. Der er et stort politisk ønske om at udbrede vores hjortevildt i fremtiden, og her har beplantningen en funktion. Hvis al beplantningen fjernes, vil denne spredning mindskes. 2. Danmarks Jægerforbund repræsenteret ved lokale medlemmer vil meget gerne være behjælpelige ved den planlagte bekæmpelse af invasive arter. Dette kan f.eks. være kontakt til lodsejere, regulering af ræv, mink osv. <p>Forvaltningens bemærkninger Ad. 1 Kommunens handleplan er primært udarbejdet ud fra statens udmeldte nødvendige indsatser for at sikre naturtyper og arter som indgår i udpegningsgrundlaget. For Natura 2000 området nr. 97 drejer det sig om højmoser, overdrev, odde, trane, mosehornugle m. fl. Hjortevildt indgår ikke i udpegningsgrundlaget – og planerne skal derfor ikke sikre eller fremme disse.</p>

	<p>Ad. 2 Naturstyrelsen udarbejder bekæmpelsesplaner for mink og mårhund, og er den primære aktør i f. t. reguleringen af disse arter.</p> <p>Teknik og Miljø indstiller at bemærkningen tages til efterretning, men ikke fører til ændringer i Natura2000 handleplanen.</p>
Region Syddanmark	<p>Region Syddanmark (RS) har visse kommentarer vedr. handleplan udkastet. <u>Råstoffer</u>: Da der indenfor Natura 2000-området ikke er konfliktpunkter med eksisterende eller planlagte graveområder eller interesseområder, har RS ingen bemærkninger til Natura 2000-handleplanen i forhold til råstoffer. <u>Grundvand</u>: RS vurderer ikke, at de planlagte aktiviteter i forbindelse med implementering af Natura 2000-handleplanerne får indflydelse på Regionens indsats overfor grundvandet. <u>Jordforurening</u>: RS gør opmærksom på, at såfremt implementeringen af Natura 2000-handleplanen berører lokaliteter, som af Regionen er kortlagt efter Jordforureningsloven eller andre lokaliteter, som er forurenet med miljøfremmede stoffer, kan enkelte aktiviteter i forbindelse med implementeringen være omfattet af Jordforureningslovens bestemmelser og eventuelt forudsætte anmeldelse og/eller tilladelse efter Jordforureningsloven eller tilhørende bekendtgørelser.</p> <p>Forvaltningens bemærkninger Kommunen vil – hvor det er nødvendigt – inddrage regionen i forhold vedrørende jordforurening.</p> <p>Teknik og Miljø indstiller at bemærkningen tages til efterretning, men ikke fører til ændringer i Natura2000 handleplanen.</p>
Kommunernes landsforening (KL)	<p>Kommunernes Landsforening (KL) har i brev af den 12.10.12 (efter høringsfristens afslutning) oplyst, at KL efter Naturstyrelsens høringsvar har forhandlet med Miljøministeriet derom. KL opfordrer generelt kommunerne til visse ændringer af planudkastene.</p> <p>Forvaltningens bemærkninger På baggrund af KL`s oplysninger foreslås følgende ændringer i planudkastet:</p> <p>I afsnittet "Forventede metoder og forvaltningstiltag" indskrives "Arealer angivet i tabel 1 er potentielle bruttoarealer, der vil blive undersøgt nærmere i planperioden med henblik på at vurdere gennemførlighed. Indsatsens præcise omfang vil bero på en biologisk, teknisk og økonomisk vurdering og vil sikre Natura 2000-planens målopfyldelse ved at arealer med disse naturtyper indenfor Natura 2000-området ikke går tilbage, og tilstanden samlet set ikke forringes i denne planperiode".</p> <p>I afsnittet "Prioritering af den forventede forvaltningsindsats" indskrives "For så vidt angår ambitionsniveau gælder i første planperiode indtil videre den med Grøn Vækst afledte nationalpolitiske præmis om frivillighed i Natura 2000-indsatsen, hvilket også er baggrunden for økonomaftalen for 2013 ml. regeringen og KL, der lægger de økonomiske rammer for den kommunale Natura 2000-indsats".</p> <p>Teknik og Miljø indstiller at det indskrives i planen som angivet.</p>